

Clwb Bio

Ysgol Uwchradd Tywyn

Gwynedd

“Mae’r Clwb Bio yn rhoi amser a chyfle i fynd ar drywydd pynciau ychwanegol a diddorol, ac ymgymryd â gweithgareddau na fyddai’n ymarferol bosibl gyda dosbarth gwyddoniaeth llawn i ni. Mae’r disgyblion sy’n mynychu wedi gwirfoddoli i fod yn rhan o’r Clwb felly maent yn awyddus, maent yn teimlo ymdeimlad o berchnogaeth, ac yn hapus i roi i fyny eu hamser cinio i gymryd rhan yn y gweithgareddau.”

Ffeithiau cyflym ar gyfer athrawon

Beth yw Clwb STEM?

Er eu bod yn cyd-fynd â’r cwricwlwm, nid ydynt yn cael eu cynllunio i fod am ysgrifennu, profion neu arholiadau. Gall gweithgareddau gynnwys arbrofion ymarferol, ymchwiliadau, trafod a myfyrio. Yn bennaf oll, dylent fod yn hwyl.

Maent yn gallu ysgogi a meithrin hyder mewn pobl ifanc sy’n cael trafferth gyda phynciau STEM, ac yn darparu ffordd ychwanegol ar gyfer plant sydd eisoes yn dangos dawn a gyda diddordeb mewn ymestyn eu dysgu.

Nod Clybiau STEM yw:

- cyfoethogi, gwella ac ymestyn y cwricwlwm yr ysgol uwchradd
- gwella cyrhaeddiad mewn, rhyngweithio â, a phrofiadau, pynciau STEM ymhlith disgyblion
- gwella cydweithio rhwng ysgolion a hefyd rhwng ysgolion a diwydiant
- annog disgyblion i barhau eu haddysg mewn STEM y tu hwnt i TGAU a lefel Diploma (neu gymhwyster cyfatebol).

Cyflwyniad

Mae Ysgol Uwchradd Tywyn yn ysgol naturiol ddwyieithog ar gyfer disgyblion 11 i 16 mlwydd oed. Mae’r ysgol wedi ei lleoli ger yr orsaf yn nhref glan y môr Tywyn, De Gwynedd. Mae tua dwy ran o dair o’r disgyblion o ddalgylch yr ysgol, sy’n cynnwys Tywyn ei hun a’r pentrefi gwledig a’r ardaloedd pellennig. Mae mwyafrif llethol y disgyblion yn dod o ardaloedd sydd heb fod yn ffynnu nac o dan anfantais yn gymdeithasol neu’n economaidd.

Crynodeb byr

Mae Clwb Bio Ysgol Uwchradd Tywyn yn cael ei anelu’n benodol at ddisgyblion Blwyddyn 8 ac yn eu galluogi i dreulio mwy o amser i fwynhau gweithgareddau ar thema bioleg y tu allan i’r cyfyngiadau o addysgu dosbarth cyfan.

Cysylltiadau â Chwricwlwm

- Strwythur a swyddogaeth sylfaenol rhai celloedd, meinweoedd, organau a systemau organau a sut y maent yn cynnal prosesau bywyd hanfodol
- Sut a pham y mae gweoedd bwyd yn cael eu heffeithio gan ffactorau amgylcheddol, ee dwysedd golau, argaeledd dŵr, tymheredd, ac mae eu amrywiadau yn defnyddio ystod o gyfarpar
- Defnyddio offer yn ddiogel ac yn fedrus, gan weithredu i reoli’r risgiau iddynt hwy eu hunain ac i eraill

Manylion am weithgareddau Clwb

Mae’r Clwb Bio a gychwynnwyd gan gyn-athrawes Bioleg yn yr ysgol a oedd yn ôl yn yr adran yn cyflenwi am dymor. Penderfynwyd sefydlu Clwb ar gyfer disgyblion blwyddyn 8 yn enwedig am fod ganddynt lai o wersi gwyddoniaeth yn yr amserlen na grwpiau eraill yng Nghyfnod Allweddol 3 (dim ond tair gwrs yr wythnos, o’i gymharu â phedwar ym Mlynnyddoedd 7 a 9). Yn Yn ogystal, ystyriwyd fod disgyblion erbyn Blwyddyn 8 wedi cael blwyddyn o wyddoniaeth uwchradd, ac yn gyfarwydd â’r offer gwyddonol sylfaenol, ac mae llawer yn awyddus i dreulio mwy o amser yn y labordy yn ymchwilio ac yn dilyn i fyny ar bynciau o’i dewis. Mae llawer o ddisgyblion yn yr ysgol yn dechrau eu cyrsiau TGAU Gwyddoniaeth Triphlyg ym Mlwyddyn 9, felly mae Blwyddyn 8 yn rhoi cyfle delfrydol i gyflwyno gweithgareddau cyfoethogi â all ennyn diddordeb, neu hyd yn oed roi llwybr gyrfa iddynt, ar gyfer bywyd.

“Ydych chi yn gwybod, Miss, mae dyrannu llygod mawr wir wedi fy helpu â'r prawf! Roedd cwestiwn lle gofynnwyd i nii labelu'r system dreulio ddynol? Wel, mae yn union fel tu mewn i lygoden fawr yn dydi!”

Beth yw Llysgenhadon STEM?

Mae Llysgenhadon STEM yn wirfoddolwyr o bob oed ac o bob cefndir sy'n gweithio mewn swyddi sy'n gysylltiedig â STEM o brentisiaid i ddaeargwyr a ffisegwyr niwclear i swolegwyr.

A ydynt wedi derbyn unrhyw hyfforddiant i weithio mewn ysgolion?

Mae pob Llysgenhadon STEM yn cael eu cofrestru ac wedi cael eu gwirio gan y Swyddfa Cofnodion Troseddol, ac maent wedi derbyn cyflwyniad i weithio yn yr ystafell ddosbarth.

Beth maen nhw'n ei wneud?

Mae Llysgenhadon STEM yn darparu amrywiaeth eang o wasanaethau megis sgysiaid gyrfaoedd, mentora, helpu gyda digwyddiadau ysgol neu glybiau a hwyluso ymweliadau â'r gweithle. Mae gweithgareddau yn y gorffennol wedi cynnwys: adeiladu rocedi, teithiau fferm, cyfweiliadau am swyddi ffug, dyrannu llygod mawr a sgwrsio cyflym!

Faint mae STEMNET yn ei gostio?

Dim byd o gwbl.

Swnio'n wych – sut y gallaf drefnu ymweliad gan Llysgennad STEM?

Yn syml, ewch i www.stemnet.org.uk i ddod o hyd i'ch cyswilt lleol.

Ysbrydoli pobl ifanc mewn gwyddoniaeth, technoleg, peirianneg a mathemateg (STEM)

Dod yn Llysgennad STEM:

Am ragor o wybodaeth ewch i: www.stemnet.org.uk

STEMNET

2il Lawr, Tŷ Weston
246 High Holborn
Llundain WC1V 7EX

T 020 3206 0450

E info@stemnet.org.uk

'Roedd y Clwb yn cael ei gynnal amser cinio unwaith yr wythnos, ac yn agored i ddisgyblion o bob gallu ym Mlwyddyn 8. Er fod amser cinio yn fyr (dim ond 40 munud i gyd) mae hyn yn well na sesiwn clwb ar ôl ysgol, oherwydd anawsterau gyda chlodiant gartref yn Nghymor yr Hydref gyda'i nosweithiau tywyll a thywydd anrhagweladwy.

Gyda hyn mewn golwg, cafodd gwahanol sesiynau y Clwb eu mapio allan o flaen llaw, an gynllunio cyfres o sesiynau wythnosol ar amrywiaeth o bynciau biolegol poblogaidd, yn amrywio o waith microsgop, drwy blannu hadau a thoriadau, i ddyrannu llygod mawr!

'Roedd cyfanswm o 16 o ddisgyblion blwyddyn 8 yn cymryd rhan yng ngweithgareddau'r Clwb Bio yn y tymor cyntaf. Yn ôl arweinydd y clwb, blaengynllunio a pharatoi oedd yr allwedd i lwyddiant. Gyda swm cyfyngedig o amser yn ystod yr awr ginio, a diddordebau amrywiol ymysg y myfyrwyr, profodd yn ddefnyddiol iawn i wybod ymlaen llaw pa bwnc a fyddai'n cael eu cynnwys ym mhob sesiwn. 'Roedd rhaid i unrhyw offer arbenigol sydd ei angen fod yn ei le a'r deunyddiau a ddarperir, felly mae'r cymorth technegydd labordy yr ysgol a chymorth gan aelodau eraill o'r adran wyddoniaeth yn amhrisiadwy.

Ar gyfer y ddwy sesiwn dyraniad llygod mawr 'roedd angen cymorth ychwanegol, a phenderfynwyd i alw am gymorth tri myfyriwr Blwyddyn 9 oedd â phrofiad blaenorol yn y gweithgaredd hwn o noson agored yn yr ysgol. Roedd ynt yn fwy na pharod i helpu, gan weithio ochr yn ochr â myfyrwyr iau i roi cyngor ac anogaeth wrth i'r gwahanol organau gael eu datgelu! Profodd hyn i fod yn brofiad gwerthfawr i bawb; i arweinydd clwb ac aelodau Clwb o Flwyddyn 8 oedd wedi elwa o'r cymorth ychwanegol gyda'r gweithgaredd, ac i fyfyrwyr Blwyddyn 9 r eu hunain, sydd wedi dod yn hyddysg mewn nifer o agweddau ar iechyd a diogelwch, ac maent wedi adeiladu ar eu gwybodaeth a'u dealltwriaeth o anatomi mamalaidd!

Roedd y Clwb Bio i fod yn llwyddiant mawr. Cymaint felly, fel fod nifer o fyfyrwyr wedi gofyn a fyddai'r Clwb Bio yn rhedeg unwaith eto y tymor canlynol! Gan fod yr arweinydd Clwb gwreiddiol yn Llysgennad STEM, roedd yr ysgol yn hapus iddi ddod i mewn i'r ysgol ar y sail honno i gynorthwyo mewn sesiwn Clwb Bio pellach yn y tymor yn dilyn yn benodol i wneud mwy o ddyraniadau llygod mawr! Daeth Blwyddyn 9 i gynorthwyo hefyd, ac roedd yn wych gweld unwaith eto pa mor awyddus oeddent i rannu eu harbenigedd. Mae rhai Llysgenhadon STEM addawol ar gyfer y dyfodol yn sicr!

Manteision a effaith ar y myfyrwyr

- Mae aelodau'r clwb wedi mwynhau y cyfle i wneud mwy o weithgareddau bioleg y tu allan i wersi gwyddoniaeth arferol. Maent yn aml yn dod â ffrindiau gyda nhw i'r sesiwn nesaf.
- Mae ystod eang o alluoedd yn cael ei gynrychioli yn y aelodau'r clwb, gan roi cyfle i ffrindiau â oedd mewn gwahanol setiau ar gyfer gwyddoniaeth i fwynhau gweithgaredd gyda'i gilydd, ac i gwrdd â phobl eraill y maent efallai erioed wedi derbyn gwersi gyda.
- Roedd gan y myfyrwyr y cyfle i weithio un-i – un gyda staff a disgyblion hŷn, rhywbeth nad yw'n bosibl fel arfer yn ystod gwersi arferol
- Teimlwyd fod y myfyrwyr yn datblygu perchnogaeth go iawn y Clwb, gan ei drafod gydag arweinydd y clwb yn y coridor, a gofyn os gallent fynd o amgylch pobl eraill yn y grŵp blwyddyn i gasglu enwau ar gyfer sesiynau yn y dyfodol.

